

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	07.05.2020
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	14.03.2023
Avaldamismärge:	RT I, 06.05.2020, 5

Erakorralise seisukorra seadus

Vastu võetud 10.01.1996
[RT I 1996, 8, 165](#)
 jõustumine 16.02.1996

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.06.2002	RT I 2002, 57, 354	15.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 62, 376	01.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
06.05.2009	RT I 2009, 27, 165	01.01.2010
15.06.2009	RT I 2009, 39, 260	24.07.2009
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012, osaliselt 01.01.2014 ja 01.11.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused alates 2014. aasta 1. juulil jõus olevast redaktsioonist.
03.12.2014	RT I, 16.12.2014, 9	17.12.2014; seaduses asendatud läbivalt sõna „kaitsevägi” sõnaga „Kaitsevägi” vastavas käändes.
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
20.04.2020	RT I, 06.05.2020, 1	07.05.2020

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesolev seadus sätestab Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) erakorralise seisukorra väljakuulutamise aluse, tingimused ja korra ning erakorralist seisukorda korraldavate organite pädevuse;
- 2) erakorralise seisukorra ajal rakendatavad abinõud ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse erakorralise seisukorra ajal.

§ 2. Erakorralise seisukorra väljakuulutamise alus ja tingimused

(1) Erakorraline seisukord kuulutatakse välja Eesti Vabariigi põhiseaduse § 129 alusel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul.

(2) Erakorraline seisukord kuulutatakse välja tingimusel, et Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamine ei ole võimalik käesolevas seaduses sätestatud abinõusid rakendamata.

(3) Erakorralise seisukorra võib Riigikogu Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul oma koosseisu häälteenamusega välja kuulutada kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks.

§ 3. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht võib tuleneda:

- 1) Eesti põhiseadusliku korra vägivaldse kukutamise katsest;
- 2) terroristlikust tegevusest;
- 3) vägivaldse seotud kollektiivsest surveaktsioonist;
- 4) ulatuslikust vägivaldse seotud isikugruppide vahelisest konfliktist;
- 5) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldsest isoleerimisest;
- 6) vägivaldse seotud pikaajalistest massilistest korratustest.

[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 4. Isikute õiguste ja vabaduste piiramine erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib riigi julgeoleku ja avaliku korra huvides piirata vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 130 käesoleva seaduse 3. peatükis sätestatud juhtudel ja korras isikute järgmisi õigusi ja vabadusi:

- 1) õigust vabale eneseteostusele;
- 2) õigust vabadusele ja isikupuutumatusel;
- 3) õigust vabalt valida tegevusala, elukutset või töökohta;
- 4) õigust vabalt tegutseda erakondades ja mõnda liiki mittetulundusühingutes;
- 5) õigust omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada;
- 6) õigust kodu puutumatusel;
- 7) õigust vabalt liikuda ja elukohta valida;
- 8) õigust lahkuda Eestist ja asuda Eestisse;
- 9) õigust posti, telegraafi, telefoni või muul üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele;
- 10) õigust vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni;
- 11) õigust tutvuda seaduses sätestatud korras riigiasutustes ja kohaliku omavalitsuse organites ning riigi ja kohaliku omavalitsuse arhiivides hoitavate andmetega;
- 12) õigust vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil;
- 13) õigust ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada.

(1¹) Isiku õiguste ja -vabaduste piiramisel võib kalduda kõrvale inimõigusi käsitleva välislepinguga võetud kohustustest, kui see on lubatud välislepingus ja piirangud on kooskõlas muude rahvusvahelise õiguse järgsete kohustustega.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Isiku õiguste ja vabaduste piiramisega ei tohi kaasneda:

- 1) piinamine, julm või väärikut alandav kohtlemine või seadusest mittetulenev karistus;
- 2) mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse õiguse keelamine;
- 3) kellelki meelevaldselt elu võtmine.

(3) Kuriteos süüdiolavana ei tohi kedagi käsitada enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.

(4) Igäühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse.

§ 5. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel tekitatud materiaalse kahju hüvitamine

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel tekitatud materiaalne kahju hüvitatakse seadusega sätestatud alustel ja korras.

§ 6. Õigusaktide kehtivus erakorralise seisukorra ajal

Erakorralise seisukorra ajal kehtivad seadused ja muud õigusaktid niivõrd, kui võrd käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 6¹. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

[RT I 2002, 62, 376- jõust. 01.08.2002]

2. peatükk ERAKORRALISE SEISUKORRA VÄLJAKUULUTAMINE

§ 7. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardavast ohust teavitamine

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardavast ohust teavitatakse viivitamata Vabariigi Presidenti, Vabariigi Valitsust ning Riigikaitse Nõukogu ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni liikmeid.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 8. Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ülesanded

[Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 9. Vabariigi Valitsuse istungi kokkukutsumine Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul Riigikogule erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepaneku tegemise otsustamiseks kutsub peaminister või tema äraolekul teda asendav minister viivitamatult kokku Vabariigi Valitsuse istungi, kus kuulatakse ära Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni arvamused erakorralise seisukorra väljakuulutamise vajaduse kohta.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 10. Riigikaitse Nõukogu istungi kokkukutsumine Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul

[Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 11. Riigikaitse Nõukogu pädevus erakorralise seisukorra väljakuulutamisel ja erakorralise seisukorra ajal

[Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 12. Pöördumine õigusvastase tegevuse lõpetamiseks

(1) Vabariigi President või Vabariigi Valitsus võib pöörduda enne Riigikogule erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepaneku tegemist isikute või nende gruppide poole, kelle tegevusest tuleneb Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht, nõudmisega lõpetada õigusvastane tegevus viivitamatult.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud pöördumine avaldatakse massiteabevahendites. Pöördumise avaldavad üleriigilise levikuga massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult.

(3) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud isikud või nende grupid pärast pöördumise avaldamist massiteabevahendites viivitamatult ei lõpeta õigusvastast tegevust, teeb Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogule ettepaneku kuulutada välja erakorraline seisukord.

§ 13. Erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepanek

(1) Vabariigi President või Vabariigi Valitsus esitab Riigikogule kirjaliku ettepaneku kuulutada vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 129 välja erakorraline seisukord kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks, näidates ära, millest tuleneb Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht.

(2) Kui Vabariigi President või Vabariigi Valitsus teeb ettepaneku kuulutada erakorraline seisukord välja Riigikogu istungjärkude vahelisel ajal, esitab Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogu esimehele kirjaliku ettepaneku kutsuda Riigikogu erakorraline istungjärk kokku vähemalt kaheksa tunni jooksul, arvates ettepaneku tegemisest.

(3) Kui Vabariigi President või Vabariigi Valitsus teeb ettepaneku kuulutada erakorraline seisukord välja Riigikogu korralise istungjärgu ajal, esitab Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogu esimehele kirjaliku ettepaneku kutsuda Riigikogu täiendav istung kokku viivitamatult.

§ 14. Erakorralise seisukorra väljakuulutamine Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul

(1) Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse kirjalikul ettepanekul kuulutab Riigikogu erakorralise seisukorra välja otsusega, milles sätestatakse:

- 1) erakorralise seisukorra väljakuulutamine kogu riigis vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 129;
- 2) erakorralise seisukorra väljakuulutamise põhjus;
- 3) erakorralise seisukorra kestus.

(2) Otsus erakorralise seisukorra väljakuulutamise kohta jõustub selle avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites. Otsuse avaldavad massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult.

(3) Otsus avaldatakse Riigi Teatajas otsuse vastuvõtmisele järgneval esimesel tööpäeval.

§ 15. Kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamine erakorralise seisukorra lahendamisse

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(1) Kaitseväge ja Kaitseliitu võib erakorralise seisukorra lahendamise eesmärgil kaasata järgmiste ülesannete täitmisel:

- 1) avaliku võimu organi ja riigikaitseobjekti vastu suunatud ründe ärahoidmine ja tõkestamine;
- 2) vägivallaga seotud kollektiivsest surveaktsioonist või vägivallaga seotud ulatuslikust isikugruppide vahelisest konfliktist tuleneva ebaseadusliku tegevuse tõkestamine;
- 3) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldse isoleerimisega seotud ebaseadusliku tegevuse tõkestamine;

4) vägivaldliga seotud massilise korratuse tõkestamine.

(2) Kaitseväge või Kaitsealiidu kaasamise käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisse otsustab Vabariigi Valitsus Vabariigi Presidendi nõusolekul korraldusega.

(3) Ettepaneku kaasata Kaitseväge või Kaitsealiitu käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisse teeb Vabariigi Valitsusele sisejulgeoleku tagamise valdkonna eest vastutav minister. Ettepanek kooskõlastatakse eelnevalt riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutava ministriga.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul ei või Vabariigi Valitsus otsustada Kaitseväge või Kaitsealiitu kaasata kauem kui erakorralise seisukorra lõppemiseni. Kaitseväge ja Kaitsealiidu kasutamise otsustamisel erakorralise seisukorra ajal korrakaitseaduse alusel ei kohaldata korrakaitseaduse § 16¹ lõikes 4 sätestatud piirangut.

(5) Kaitseväge või Kaitsealiitu võib kaasata käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisse üksnes juhul, kui asjaomane asutus ei saa õigel ajal või üldse mitte seda ülesannet täita ja puuduvad muud vahendid ülesande täitmiseks.

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel antud korralduses märgitakse:

- 1) ülesanne, mille täitmisse Kaitseväge või Kaitsealiitu kaasatakse;
- 2) ülesande täitmisel osalevate kaitseväelaste või Kaitsealiidu tegevliikmete arv või arvu ülempiir;
- 3) Kaitseväge või Kaitsealiidu kaasamise tähtaeg;
- 4) territoorium, kus Kaitseväge või Kaitsealiit oma ülesannet täidab;
- 5) ametiisik või -isikud, kellele ülesande täitmisel osalevad kaitseväelased või Kaitsealiidu tegevliikmed allutatakse;
- 6) vajaduse korral muud tingimused.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 15¹. Kaitseväge ja Kaitsealiidu erakorralise seisukorra lahendamise kaasamise kord

(1) Käesoleva seaduse § 15 lõike 2 alusel antud korraldus esitatakse viivitamata Kaitseväge juhatajale või Kaitsealiidu ülemale, kes allutab Kaitseväge või Kaitsealiidu üksuse käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmist puudutavates küsimustes üksuse ülema kaudu Vabariigi Valitsuse määratud ametiisikule.

(2) Käesoleva seaduse § 15 lõike 2 alusel antud korraldusest teavitatakse viivitamata Riigikogu juhatast ja Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimeest.

(3) Käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisel kohaldatakse kaitseväelase, Kaitsealiidu tegevliikme ja Kaitseväge või Kaitsealiidu sõiduki tähistamisele korrakaitseaduse § 16¹ lõiget 3 ja lõike 4 alusel kehtestatud määrust.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3¹) Kui käesoleva seaduse § 15 lõikes 2 nimetatud korralduses ei ole määratud teisiti, võib kaitseväelane ja Kaitsealiidu tegevliige § 15 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisel kohaldada politsei korraldusel korrakaitseaduse §-des 28 ja 30, § 32 lõigetes 1–4, §-des 38, 41, 42 ja 44, § 45 lõigetes 1 ja 5 ning §-des 46–52 sätestatud erimeetmeid.

[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020]

(4) Kaitseväelane ja Kaitsealiidu tegevliige võivad käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisel kohaldada vahetut sundi korrakaitseaduse 5. peatükis politseile ettenähtud alustel ja korras.

(5) Käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud ülesande täitmisse võib kaasata vaid selle ülesande täitmiseks vajaliku väljaõppe läbinud kaitseväelase või Kaitsealiidu tegevliikme.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 16. Erakorralise seisukorra lõppenuks lugemine sõjaseisukorra väljakuulutamisel

Sõjaseisukorra väljakuulutamisel loetakse erakorraline seisukord lõppenuks.

3. peatükk **ERAKORRALIST SEISUKORDA KORRALDAVATE** **ORGANITE PÄDEVUS, ERAKORRALISE**

SEISUKORRA AJAL RAKENDATAVAD ABINÕUD JA ISIKUTE KOHUSTUSED

§ 17. Vabariigi Valitsuse pädevus erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib Vabariigi Valitsus Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) peatada riigi valitsusasutuse õigusakti ja kohaliku omavalitsuse organi õigustloova akti täitmise, teatades sellest viivitamatult õiguskantslerile;
- 2) kehtestada piirangud Eestisse sisse- ja väljasõitmisel;
- 3) kehtestada politseitunni – keelu kindlaksmääratud ajavahemikul viibida tänavatel ja muudes avalikes kohtades ilma selleks eraldi väljaantava läbipääsuloata ja isikut tõendava dokumendita;
- 4) kehtestada dokumentide liigid, mis on nõutavad tänavatel ja muudes avalikes kohtades viibimiseks ajal, kui nimetatud kohtades viibimine on keelatud ilma vastavate dokumentideta, ja vajadusel nende dokumentide vormid;
- 5) keelata streikide ja töösulgude korraldamise;
- 6) keelata koosolekute, demonstratsioonide ja pikettide korraldamise ning muud isikute kogunemised avalikes kohtades;
- 7) keelata massiteabevahendites teatud liiki informatsiooni edastamise;
- 8) peatada raadio- ja teleaadete edastamise ning ajakirjandusväljaannete väljaandmise;
- 9) kohustada massiteabevahendite valdajaid säilitama edastatud raadio- ja teleaadete salvestusi erakorralise seisukorra lõppemiseni;
- 10) esitada Riigikogule erakorralise seisukorra lisaeelarve eelnõu;
- 11) piirata või keelata relvade, mürkainete ja alkohoolsete jookide müüki;
- 12) kehtestada toiduainete müügi erikorra;
- 13) kehtestada mootorikütuse müügi erikorra;
- 14) kehtestada piirangud sidevahendite kasutamisele;
- 15) kehtestada piirangud transpordivahendite liikumisele;
- 16) keelata valitsusasutustel ja kohaliku omavalitsuse organitel teatud liiki informatsiooni andmise;
- 17) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks massiteabevahendites.

(2) Vabariigi Valitsus võib tunnistada kehtetuks erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülemade korraldusi.
[RT I 2002, 62, 376- jõust. 01.08.2002]

(3) Kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamise ning muude erakorralise seisukorraga seotud küsimuste arutamisel Vabariigi Valitsuse istungil võtavad sõnaõigusega osa:

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

- 1) Riigikogu esimees, tema äraolekul aseesimees;
 - 2) Vabariigi Presidendi volitatud esindaja;
 - 3) Kaitseväge juhataja või tema volitatud esindaja;
 - 4) Kaitseliidu ülem või tema volitatud esindaja, kui arutatakse Kaitseliidu kaasamisega seotud küsimust.
- [RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldavad õigusakt jõustub selle avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites. Nimetatud õigusakti avaldavad massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult, kui õigusaktis eneses ei sätestata teist tähtaega või korda.

(5) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldavad õigusakt avaldatakse Riigi Teatajas õigusakti vastuvõtmisele järgneval esimesel tööpäeval, kui õigusaktis eneses ei sätestata teist tähtaega või korda.

§ 18. Erakorralise seisukorra juht

(1) Erakorralise seisukorra juht on peaminister, tema äraolekul teda asendav minister.

(2) Erakorralise seisukorra juht võib erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) anda sisekaitseülemale ja valitsusasutuste ning kohaliku omavalitsuse organite juhtidele erakorralisest seisukorrast tingitud tegevust puudutavaid korraldusi;
- 2) peatada täidesaatva riigivõimu asutuse ametniku teenistussuhte, kui on alust arvata, et ta oma tegevusega ohustab Eesti põhiseaduslikku korda, kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni, teatades sellest Vabariigi Valitsusele;
- 3) peatada valla- ja linnavalitsuse ametniku teenistussuhte, kui on alust arvata, et ta oma tegevusega ohustab Eesti põhiseaduslikku korda, kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni, teatades sellest vastavale valla- või linnavolikogule;

- 4) üle viia täidesaatva riigivõimu asutuse või valla- või linnavalitsuse ametniku teisele ametikohale või teise paikkonda kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni ja anda talle ametiväliseid ülesandeid ilma ametniku nõusolekuta;
- 5) piirata liikumisvabadust Eesti territooriumil või selle osal;
- 6) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks massiteabevahendites;
- 7) anda muid korraldusi Vabariigi Valitsuse volitusel.

(3) Erakorralise seisukorra juht võib tunnistada kehtetuks sisekaitseülevõtte korraldusi.
[RT I 2002, 62, 376- jõust. 01.08.2002]

(4) Erakorralise seisukorra juht koordineerib Kaitseväge ja Kaitseliidu kasutamist Kaitseväge juhataja juhtimisel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel ning riigi sisemise julgeoleku tagamisel vastavalt käesoleva seaduse § 15 5. lõikele.
[RT I, 16.12.2014, 9- jõust. 17.12.2014]

(5) Erakorralise seisukorra juht annab oma tegevusest aru Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele.

(6) Riigikogu istungist, kus kuulatakse ära erakorralise seisukorra juhi aruanne, võtavad osa Vabariigi President ning Kaitseväge juhataja või nende volitatud esindajad.

(7) Kui erakorraline seisukord kuulutatakse välja eriolukorra ajal, allub eriolukorra juht erakorralise seisukorra juhile.

(8) Erakorralise seisukorra juht annab korraldusi.

§ 19. Mittetulundusühingute ja nende liitude, sealhulgas erakondade ning töötajate ja tööandjate ühingute tegevuse peatamine erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra juht võib esitada Riigikohtule taotluse mittetulundusühingute ja nende liitude, sealhulgas erakondade ning töötajate ja tööandjate ühingute tegevuse peatamiseks erakorralise seisukorra lõppemiseni, põhjendades seda ühingu või selle liidu või erakonna Eesti põhiseaduslikku korda ohustava tegevusega.

(2) Riigikohus vaatab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud taotluse läbi kolme päeva jooksul, arvates taotluse saabumisest.

(3) Riigikohus otsustab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ühingu või selle liidu või erakonna tegevuse peatamise erakorralise seisukorra lõppemiseni või jätab erakorralise seisukorra juhi taotluse rahuldamata.

§ 20. Sisekaitseülem

(1) Sisekaitseülem on valdkonna eest vastutav minister, tema äraolekul teda asendav minister.

(2) Sisekaitseülem allub erakorralise seisukorra juhile ning juhhib vahetult Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamist.

(3) Sisekaitseülem võib erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) rakendada piiranguid transpordivahendite liikumisele;
- 2) rakendada isikute suhtes, kes viibivad politseitunni ajal tänavatel või muudes avalikes kohtades, dokumentide kontrolli;
- 3) rakendada isikute suhtes, kes viibivad tänavatel või muudes avalikes kohtades ilma läbipääsuloata ja isikut tõendava dokumendita, kui see on nõutav, isikute ja asjade läbivaatust;
- 4) rakendada isikute suhtes, kes rikuvad avalikku korda ning kes ei ole vastava paikkonna elanikud, saatmist paikkonda, mille elanikud nad on;
- 5) rakendada nende isikute läbivaatust, kelle kohta on andmeid, et nende valduses on ilma vastava loata relvad või lõhkeained, samuti nimetatud isikute asjade, töö- ja eluruumide ning transpordivahendite läbivaatust;
- 6) rakendada piiranguid nende isikute õigusele posti, telegraafi või muul üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele, kelle suhtes on alust arvata, et nad oma tegevusega ohustavad Eesti põhiseaduslikku korda;
- 7) rakendada isikutelt relvade ning mürk- ja lõhkeainete äravõtmist erakorralise seisukorra ajaks;
- 8) rakendada käesoleva seaduse § 17 1. lõike punktides 7–9 loetletud piiranguid massiteabevahendite valdajate suhtes;
- 9) teha maa-ala, ehitise või seadme ajutiseks riigikaitseobjektiks määramise ning riigikaitseobjektivastase ründe ennetamiseks või tõkestamiseks Kaitseväge ja Kaitseliidu kaasamise ettepanekuid;
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]
- 10) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks.

(4) Sisekaitseülem tagab:

- 1) käesoleva seaduse § 19 3. lõikes nimetatud Riigikohtu otsuse täitmise;
- 2) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldavate õigusaktide täitmise.

(5) Sisekaitseülem teeb koostööd valitsusasutuste ja kohaliku omavalitsuse organite juhtidega Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel.

(6) Sisekaitseülem teeb koostööd Kaitseväge juhatajaga Kaitseväge ja Kaitsealiidu kasutamisel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel vastavalt käesoleva seaduse § 15 5. lõikele ja § 18 4. lõikele.

[RT I, 16.12.2014, 9- jõust. 17.12.2014]

(7) Sisekaitseülem annab oma tegevusest aru Vabariigi Valitsusele ja erakorralise seisukorra juhile.

(8) Sisekaitseülem annab korraldusi.

§ 21. Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülem korralduste jõustumine

(1) Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülem korraldused jõustuvad, kui korralduses eneses ei sätestata teist tähtaega või korda:

- 1) korralduse avaldamisega Riigi Teatajas;
- 2) korralduse avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites, kui korraldus avaldatakse massiteabevahendites enne avaldamist Riigi Teatajas;
- 3) korralduse teatavaks tegemisega selle vahetule täitjale.

(2) Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülem korraldused avaldavad massiteabevahendite valdajad massiteabevahendites muutmata kujul ja viivitamatult, kui korralduses eneses ei sätestata teist tähtaega ja korda.

§ 22. Ametniku teenistussuhte peatamise vaidlustamine kohtus

Ametnikul, kelle teenistussuhe on peatatud käesoleva seaduse § 18 2. lõike punktide 2 ja 3 alusel, on õigus teenistussuhte peatamine vaidlustada kohtus.

§ 23. Ametnikule palga säilitamine teenistussuhte peatamise või teisele ametikohale üleviimise ajaks

Käesoleva seaduse § 18 2. lõike punktides 2, 3 ja 4 tähendatud ametnikele säilitatakse teenistussuhte peatamise või teisele ametikohale üleviimise ajaks nende senise ametikoha palk.

§ 24. Ametniku teisele ametikohale üleviimise tingimused

(1) Käesoleva seaduse § 18 2. lõike punkti 4 kohaselt ametniku üleviimisel teisele ametikohale kohaldatakse Eesti Vabariigi töölepingu seaduse § 67 3. ja 4. lõikes sätestatud tingimusi.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõiget kohaldatakse ka neile töötajate kategooriatele, kellele Eesti Vabariigi töölepingu seadus ei laiene.

§ 25. Linnapea ja vallavanema kohustused erakorralise seisukorra ajal

Linnapea või vallavanem on kohustatud erakorralise seisukorra ajal täitma erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülem korraldusi.

§ 26. Massiteabevahendite valdajate kohustused erakorralise seisukorra ajal

Üleriigilise levikuga massiteabevahendite valdajad on kohustatud avaldama Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülem esitatud erakorralist seisukorda korraldavad õigusaktid muutmata kujul ja viivitamatult, kui nimetatud õigusaktides enestes ei sätestata teist tähtaega või korda.

4. peatük **KRIMINAAL- JA VÄÄRTEOASJADE MENETLUSE** **ERISUSED ERAKORRALISE SEISUKORRA AJAL**

[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 27. Kriminaal- ja väärteoasjade menetlus

Kriminaal- ja väärteoasjade menetlus erakorralise seisukorra ajal toimub erakorralise seisukorra väljakuulutamise ajal kehtinud menetluskorda järgides, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 28. Kaitsja osavõtu piiramine

Kaitsja osavõtt erakorralise seisukorra ajal toimepandud kuriteo menetlusest on lubatud kokkuleppemenetluses või muudel juhtudel pärast süüdistusakti koostamist.
[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 29. Kuriteos kahtlustatava kinnipidamine

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib kuriteos kahtlustatavat kohtu loata kinni pidada kuni süüdistusakti koostamiseni või kokkuleppemenetluse läbirääkimiste alguseni, kuid mitte üle seitsme ööpäeva.

(2) Kahtlustatava kinnipidamise kohta erakorralise seisukorra ajal koostab uurimisasutus määruse ning teatab sellest 48 tunni jooksul prokurörile. Määruse sisu tehakse kahtlustatavale teatavaks allkirja vastu.

(3) Kahtlustatav kuulatakse erakorralise seisukorra ajal üle kolme ööpäeva jooksul, alates kinnipidamise ajast.
[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 30. Kriminaal- ja väärteoasjade läbivaatamise territoriaalse kohtualluvuse muutmine

Erakorralise seisukorra ajal on Riigikohtu esimehel õigus muuta kriminaal- ja väärteoasjade läbivaatamise territoriaalset kohtualluvust.
[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

§ 31. Kriminaalasja arutamise tähtaeg

(1) Erakorralise seisukorra ajal määratakse kriminaalasi arutamisele 10 päeva jooksul, arvates selle kohtusse saabumise päevast, ning kohtuotsus kuulutatakse välja hiljemalt järgmisel päeval pärast otsuse langetamist.

(2) Erakorralise seisukorra ajal ei kohaldu kohtulikule arutamisele kriminaalmenetluse seadustiku §-s 268¹ sätestatud mitme kriminaalasja üheaegse arutamise keeld.
[RT I 2009, 39, 260- jõust. 24.07.2009]

5. peatükk VASTUTUS

[RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

§ 32. [Kehtetu -RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

§ 33. Erakorralist seisukorda korraldava õigusakti eiramine

Vabariigi Valitsuse, erakorralise seisukorra juhi või sisekaitseüleva poolt Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks vastavalt käesoleva seaduse § 17 lõikele 1, § 18 lõikele 2 ja § 20 lõikele 3 antud õigusakti eiramise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 34. Ametiisiku tegevuse takistamine erakorralise seisukorra ajal

[Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 35. Politseitunni ajal tänaval või muus avalikus kohas nõutavate dokumentideta viibimine

Isiku viibimise eest politseitunni ajal tänaval või muus avalikus kohas ilma nõutavate dokumentideta – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut või arestiga.
[RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

§ 35¹. Menetlus

(1) [Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Käesoleva seaduse §-des 33–35 sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on politseiasutus.
[RT I 2009, 27, 165- jõust. 01.01.2010]

§ 36. –§ 39. [Kehtetud -RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

6. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 40. Järelevalve erakorralist seisukorda korraldavate õigustloovate aktide seaduslikkuse üle

(1) Järelevalvet erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldavate õigustloovate aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle teostab õiguskantsler.

(2) Kui õiguskantsler leiab, et erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldav õigustloov akt või selle säte seab ohtu füüsiliste isikute elu või tervise või rikub rahvusvahelise praktika järgi jõustunud või Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingut, teeb õiguskantsler akti vastu võtnud organile ettepaneku peatada selle toime kuni põhiseaduse või seadusega kooskõlla viimiseni.

(3) Õigustloova akti vastu võtnud organ peatab akti või selle sätte toime viivitamatult pärast käesoleva paragrahvi 2. lõikes tähendatud ettepaneku saamist.

(4) Kui õiguskantsler leiab, et erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldav õigustloov akt on põhiseaduse või seadusega vastuolus, teeb ta akti vastu võtnud organile ettepaneku viia see viivitamatult kooskõlla põhiseaduse või seadusega.

(5) Kui akt ei ole määratud tähtjaks põhiseaduse või seadusega kooskõlla viidud, teeb õiguskantsler viivitamatult Riigikohtule ettepaneku tunnistada see akt kehtetuks.

(6) Riigikohus arutab vaidlustatud õigustloova akti vastavust põhiseadusele ja seadusele viivitamatult.

§ 41. Õigusaktide kehtivuse lõppemine

Õigusaktid, mis on kehtestatud erakorralise seisukorra ajal vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17, 18 ja 20, kaotavad kehtivuse üheaegselt erakorralise seisukorra lõppemisega ilma sellest eraldi teatamata.

§ 42. Halduskaristuse ajaline kehtivus

(1) Erakorralise seisukorra lõppemisel väheneb käesoleva seaduse §-de 33, 34 ja 35 järgi äraandmata haldusarest haldusõiguserikkumiste seadustikus sätestatud haldusaresti maksimaalpiirini.

(2) Erakorralise seisukorra lõppemise ajaks käesoleva seaduse §-de 33, 34 ja 35 järgi nõutakse tasumata rahatrahv sisse suurus, mis ei ületa haldusõiguserikkumiste seadustikus sätestatud rahatrahvi maksimaalmäära.